

**Bio en de wet
Plantaardige
productie**

Colofon

Eindredactie: Tom Wouters

Auteurs: Esmeralda Borgo, Elke Denys, Annick Cnudde

Vormgeving: Tom Wouters

V.U. Alexander Claeys, Regine Beerplein E305, 2018 Antwerpen

*Deze brochure is een uitgave van BioForum vzw. Ze kwam tot stand met de steun van het Departement Landbouw en Visserij van het Vlaams Ministerie van Landbouw en Visserij.
Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van BioForum vzw geheel of gedeeltelijk en op enigerlei wijze, in schriftelijke vorm, digitaal of in welke andere vorm dan ook worden veelevoudigd, verspreid, overgenomen of opgeslagen op datadragers.*

Woord vooraf

Je mag de term 'Biologisch' niet zomaar gebruiken. Deze term is voor heel wat productgroepen juridisch beschermd en gecontroleerd. Hetzelfde geldt voor afleidingen of verkleinwoorden zoals 'bio' of 'eco', e.a.

Dat betekent ook dat deze biologische producten wettelijk aan een aantal regels moeten voldoen, net als de bedrijven die ze produceren of verhandelen. Deze regelgeving bestaat uit zowel uit een Europees als een Vlaams luik. Om de regels goed te begrijpen, moet je de verschillende juridische documenten samen doornemen.

Deze publicatie is een samenvatting van een aantal belangrijke elementen uit deze juridische documenten die voor jou van belang kunnen zijn. Zo heb je het als Vlaamse biologische ondernemer makkelijker om een overzicht te krijgen over het hele wettelijke kader.

Uiteraard betekent dit niet dat je deze publicatie kan gebruiken ter vervanging van de wetteksten.

Raadpleeg bij de minste twijfel de officiële wetgeving. Je vindt de oorspronkelijke wetteksten terug op <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?id=157>. Doorklikken brengt je naar het juiste document.

BioForum biedt deze publicatie enkel in elektronische vorm aan. 'Bio en de wet' is immers een dynamische publicatie, die bij wetgevingswijzigingen telkens wordt aangepast. Door deze publicatie elektronisch ter beschikking te stellen, kan BioForum gemakkelijker inspelen op deze ontwikkelingen en snel de nodige aanpassingen doen.

Wijzigingen naar aanleiding van de nieuwe Europese regels, die van toepassing worden op 1 januari 2022, zijn voor zover ze bekend zijn, verwerkt in deze publicatie. Niet alle secundaire wetgeving en Vlaamse wetgeving is al gepubliceerd, dus deze publicatie is zeker niet definitief. Van zodra bijkomende wetgeving publiek gemaakt wordt, zal deze opgenomen worden.

Bepalingen die inhoudelijk wijzigen vanaf 1/1/2022 en die mogelijk een impact kunnen hebben op je bedrijfsvoering zijn gemarkeerd in rood en aangeduid met volgend symbool:

In eerste instantie hebben we enkel de activiteiten opgenomen die vandaag relevant zijn in Vlaanderen. De biologische wetgeving bevat ook regels voor bijvoorbeeld biologische aquacultuur, de productie van biologisch zeewier, het houden van biologische bijen enzovoort. Deze activiteiten bestaan vandaag nog niet in Vlaanderen. Zodra daar behoefte aan blijkt, zal BioForum deze publicatie verder aanvullen.

Je vindt 'Bio en de Wet' gratis terug op onze website, www.bioforum.be.

Bio: herkenbaar en gecontroleerd

De biologische productie biedt een allesomvattend en geïntegreerd systeem om aan landbouw te doen en levensmiddelen te produceren.

Het is een duurzame methode die de beste praktijken op milieu- en klimaatvlak combineert met een hoge biodiversiteit. Bio wil op een verantwoorde manier gebruik maken van energie en natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht.

Daarnaast hanteert de biologische productie hoge normen voor dierenwelzijn en houdt ze rekening met de specifieke noden van elke diersoort. Gezondheid van plant, dier en mens staan voorop.

Biologische productie speelt zoveel mogelijk in op de natuurlijke kringloop. Een biologische boer probeert zoveel mogelijk de kringloop te sluiten door organische meststof te gebruiken, bij voorkeur van het eigen bedrijf. Een gevolg van deze kringloopgedachte is dat biologische landbouw een grondgebonden productie is.

Gewassen moeten liefst gevoed worden via het ecosysteem van de bodem en niet door toevoeging van oplosbare meststoffen aan de bodem. Externe productiemiddelen worden geminimaliseerd. Het is in bio niet toegelaten om minerale, gemakkelijk oplosbare stikstofmeststoffen te gebruiken.

De instandhouding van de gezondheid van planten is voornamelijk gebaseerd op preventieve maatregelen, door te kiezen voor gewassen die resistent zijn tegen plagen en ziekten, een passende vruchtwisseling, en mechanische en fysieke methoden. Het gebruik van chemisch-synthetische producten, zowel in de landbouwproductie als in de verwerking, wordt zeer sterk beperkt in bio.

Het gebruik van ggo's en ioniserende straling is verboden in de biologische productie.

Bio: wettelijk beschermde term

Het gebruik van de termen 'bio', 'biologisch', 'eco', e.a. is wettelijk beschermd voor een aantal producten. Dit betekent dat je aan een aantal wettelijke voorwaarden moet voldoen vooraleer je producten met deze verwijzingen op de markt mag brengen of in je bedrijfsnaam mag gebruiken. Deze bedrijven staan onder biologische controle van een erkend controleorgaan, die een certificaat aflevert. Dit certificaat is de garantie en dus ook de bescherming voor elk bedrijf, maar eveneens voor de consument. Bio wordt over de hele keten gecontroleerd.

De wettelijke bescherming van de term 'bio' geldt niet voor alle mogelijke producten. De Europese biowetgeving is van toepassing op de volgende producten van de landbouw, met inbegrip van de aquacultuur en de bijenteelt:

- levende en onverwerkte landbouwproducten, met inbegrip van zaden en ander plantaardig teeltmateriaal
- verwerkte landbouwproducten voor gebruik als levensmiddel
- diervoeders

Het toepassingsgebied van de verordening wordt uitgebreid met een aantal producten die nauw verband houden met landbouw en opgenomen zijn in bijlage I van de Europese bioverordening, zoals o.a. zout.

Producten van jacht en visserij op in het wild levende dieren worden niet als biologische producten beschouwd.

Europees zijn er voor de dierlijke productie regels ontwikkeld voor runderen, paardachtigen, varkens, schapen, geiten, pluimvee, bijen, konijnen en hertachtigen. In Vlaanderen is dit verder aangevuld met enkele diersoorten, namelijk struisvogels, kwartels en slakken.

Ook voor zeewier en aquacultuur zijn regels opgenomen in de Europese regelgeving. Deze specifieke regels zijn nog niet opgenomen in deze publicatie. Zodra er interesse blijkt op de Vlaamse markt zal BioForum deze publicatie verder aanvullen. Intussen verwijzen we je door naar de wetgeving zelf, die je terugvindt via

<https://lv.vlaanderen.be/nl/bio/wetgeving-biologische-productie>

Etikettering en herkenbaarheid

De biologische wetgeving zorgt er ook voor dat de consument beschermd wordt. Als die een product koopt waarop een verwijzing gemaakt wordt naar 'bio', 'biologisch' of 'eco' garandeert deze wetgeving dat dat ook echt zo is. Een verwijzing naar bio kan dan ook alleen als er een certificaat voor dat product is afgeleverd. Zo'n certificaat krijg je pas als een controleorgaan nagekeken heeft of alle schakels van het productieproces de biologische teelt- en verwerkingswijze hebben gevolgd.

Om de herkenbaarheid te verhogen, heeft Europa een EU-logo, dat verplicht is op alle voorverpakte biologische producten die in de EU worden geproduceerd. Voor niet-voorverpakte producten en producten die in de EU worden ingevoerd, is het gebruik van dit logo vrijwillig.

Colofon	2
Woord vooraf	3
Bio: herkenbaar en gecontroleerd	4
Bio: wettelijk beschermde term ▲	4
Etikettering en herkenbaarheid	5
1. Inleiding	8
2. Omschakeling	9
2.1 - Startdatum van de omschakelingsperiode ▲	9
2.2 - Periode van de omschakeling	9
2.3 - In aanmerking nemen van een voorafgaande periode als omschakelingsperiode of vermindering van de omschakelingsperiode	10
2.3.1 - <i>Beheersovereenkomsten plattelandsontwikkeling</i>	10
2.3.2 - <i>Natuur- of landbouwgrond die tenminste 3 jaar niet behandeld is met producten die niet zijn toegestaan</i> ▲	10
2.3.3 - <i>Serreteelt</i>	11
2.3.4 - <i>Verplichte behandeling van het perceel of wetenschappelijk onderzoek</i>	11
2.4 - Verlenging van de omschakeling	11
3. Biologische en niet-biologische productie op hetzelfde bedrijf	12
3.1 - Uitzonderingen ▲	12
3.2 - Scheiding binnen een bedrijf dat zowel biologisch als gangbaar produceert	12
3.3 - Scheiding bij opslag	13
3.4 - Opslag van in de biologische landbouw verboden stoffen	13
4. Vruchtwisseling en veldboek ▲	14
5 - Plantaardig teeltmateriaal	15
5.1 - Gebruik van plantaardig teeltmateriaal ▲	15
5.2 - Beschikbaarheid van biologisch teeltmateriaal: www.organicxseeds.be	15
5.3 - Drie categorieën	15
5.4 - Vermeerdering voor de biologische teelt	16
5.5 - Biologisch heterogeen materiaal ▲	16
5.6 - Mengsels van zaaizaad ▲	16
6. Bodembeheer en bemesting	18
6.1 - Algemeen principe	18
6.2 - Beperkingen bij het gebruik van dierlijke mest	18
6.3 - Andere bemesting	19
6.4 Specifieke teelten	19
6.4.1 - <i>Teelt van paddenstoelen</i>	19
6.4.2 - <i>Forcerie van witloof</i>	19
6.4.3 - <i>Kruiden en sierplanten in pot</i> ▲	20
6.4.4 - <i>Plantgoed en zaailingen</i> ▲	20
6.4.5 - <i>Gekiemde zaden</i> ▲	20
7. Gewasbescherming	21
7.1 - Algemeen principe ▲	21
7.2 - Toegelaten stoffen	21
7.3 - Plantversterkende middelen	22
7.4 - Reinigings- en ontsmettingsmiddelen ▲	22
7.5 - Aanwezigheid van niet-toegestane stoffen op een biologisch product ▲	22
7.6 - Voorzorgsmaatregelen om contaminatie te vermijden	22
8. Bereiding of thuisverkoop op het landbouwbedrijf	23

9. Etikettering	24
9.1 - Bioproducten.....	24
9.2 - Gebruik Europees logo 	24
9.3 - Omschakelingsproducten	25
10. Transport	26
11. Controle, certificering en onregelmatigheden	27
11.1 - Kennisgeving 	27
11.2 - Beschrijving van je bedrijf en activiteiten 	27
11.3 - Controle en certificering	28
11.4 - Jaarlijkse aangifte percelen via verzamelaanvraag 	28
11.5 - Activiteiten uitbesteden aan derden 	28
11.6 - Specifieke voorschriften bij groepscertificering 	29
11.7 - Onregelmatigheden en sancties 	29
11.8 - Maatregelen bij vermoedelijke inbreuken en onregelmatigheden	30
11.9 - Mogelijke impact van bepaalde sancties op subsidies	30
11.9.1 - Biohectaresteen.....	30
11.9.2 - Subsidie voor de controlekosten bio	30
11.10 - Beroepsmogelijkheden 	31
Bijlage 1 - Toegelaten meststoffen, bodemverbeteraars en nutriënten 	32
Bijlage 2 - Toegelaten gewasbeschermingsmiddelen 	37

1. Inleiding

Bij biologische landbouw speelt de bodem een cruciale rol. Bodemvruchtbaarheid en bodembiodiversiteit zijn essentieel. Een bioboer houdt die in stand en probeert ze te verbeteren via aangepaste grondbewerking en teeltpraktijken zoals vruchtwisseling, het gebruik van groenbemesters en het gebruik van biologische dierlijke mest. Zo voorkom je dat de bodem verdicht of dat er erosie optreedt.

De gewassen halen hun voedsel vooral uit het ecosysteem van de bodem. Substraatteelt is verboden. Bio streeft naar gesloten kringlopen, zonodig via samenwerking en regionale uitwisseling van grondstoffen en mest. Afval en bijproducten van plantaardige of dierlijke oorsprong zijn opnieuw grondstoffen voor de teelt van gewassen of voor de veehouderij. Niet-hernieuwbare hulpbronnen en externe productiemiddelen worden geminimaliseerd.

Bio houdt zoveel mogelijk rekening met de lokale omstandigheden. Voor biologische producenten speelt ook het plaatselijke of regionale ecologisch evenwicht mee bij het nemen van besluiten over de productie.

2. Omschakeling

De omschakeling is de overgang van gangbare naar biologische landbouw gedurende een vastgelegde periode (afhankelijk van het type gewas). Tijdens die periode pas je alle wettelijke bepalingen inzake biologische landbouw toe en sta je al onder controle. De producten mag je nog niet als biologisch verkopen. Een product dat geoogst werd 12 maanden na het begin van de omschakeling en voor het einde van de omschakelingsperiode, mag je wel op de markt brengen als omschakelingsproduct.

De producten uit de omschakeling moet je gescheiden houden van zowel de biologische producten als van de gangbare producten. Om die scheiding te kunnen aantonen, hou je ook een register bij. Wil je een product in omschakeling op de markt brengen (wat mogelijk is 12 maanden na het begin van de omschakelingsperiode), dan moet je dat eveneens gescheiden opslaan.

De omschakeling kan, maar hoeft niet in één keer te gebeuren. Onder bepaalde voorwaarden kan het in stappen of kan je het bedrijf gedeeltelijk omschakelen. Ook hier geldt uiteraard dat je de biologische en de omschakelingsproducten steeds gescheiden moet houden. Je leest hierover meer onder hoofdstuk 3.

2.1 - Startdatum van de omschakelingsperiode ▲

De omschakelingsperiode gaat in zodra je je activiteit en percelen **hebt gemeld aan het Departement Landbouw en Visserij** en je je bedrijf aan het controlesysteem hebt onderworpen, m.a.w. een contract met een controleorgaan hebt ondertekend.

Het aanmelden van percelen moet gebeuren via de verzamelaanvraag. Wanneer je nog niet geïdentificeerd bent als landbouwer bij het Departement Landbouw en Visserij, dien je dit alsnog te doen door een landbouwnummer aan te vragen. De omschakelingsperiode gaat ten vroegste in als je melding volledig is en wanneer je percelen zijn aangegeven via de verzamelaanvraag.

Een contract kan je opvragen bij het controleorgaan van je keuze. In Vlaanderen heb je de keuze tussen drie controleorganen:

- BE-BIO-01 Certisys
- BE-BIO-02 TÜV NORD Integra
- BE-BIO-03 Inscert Partner

Voor meer informatie over deze controleorganen en hun tarieven verwijzen we graag door naar de controleorganen zelf.

2.2 - Periode van de omschakeling

De duur van de omschakelperiode is afhankelijk van het type gewas (zie Tabel 1). Plantaardige producten mogen na de eerste 12 maanden van omschakeling verkocht worden als 'omschakelingsproduct', op voorwaarde dat ze slechts één ingrediënt bevatten (zie Tabel 2).

Type gewas	Omschakelperiode
Éénjarige gewassen	2 jaar voor de zaai
Grasland en blijvende voeder gewassen	2 jaar voor het gebruik als biologisch diervoeder
Andere blijvende gewassen	3 jaar voor de oogst

Tabel 1: duur van de omschakelperiode

Voorwaarde	Toegelaten referentie
Product geoogst minder dan 12 maanden na het begin van de omschakeling	Geen
Product geoogst na 12 maanden na het begin van de omschakeling en voor het einde van de omschakelperiode	'omschakelingsproduct'
Éénjarige gewassen: de gewassen werden ten minste 2 jaar na het begin van de omschakeling gezaaid	'biologisch product'
Grasland en blijvende voedergewassen: oogst ten minste 2 jaar na het begin van de omschakeling	'biologisch product'
Andere blijvende gewassen: productie werd minstens 3 jaar na de omschakeling geoogst	'biologisch product'

Tabel 2: toegelaten referenties op het product

2.3 - In aanmerking nemen van een voorafgaande periode als omschakelingsperiode of vermindering van de omschakelingsperiode

In uitzonderlijke gevallen kan je, onder voorwaarden, een aanvraag indienen om de periode voorafgaand aan de kennisgeving met terugwerkende kracht te laten erkennen als onderdeel van de omschakelperiode.

Dergelijke aanvraag gebeurt via je controleorgaan, die hierover binnen de 14 dagen advies moet geven aan het Departement Landbouw en Visserij. Ten laatste 14 dagen nadat ze het advies heeft ontvangen, zal het Departement Landbouw en Visserij je schriftelijk op de hoogte brengen van haar beslissing.

2.3.1 - Beheersovereenkomsten plattelandontwikkeling

Als op het perceel maatregelen zijn toegepast in het kader van beheersovereenkomsten inzake plattelandontwikkeling, en die maatregelen zelf de garantie inhouden dat het perceel niet behandeld werd met producten die niet zijn toegestaan in biologische landbouw, dan kan dit in aanmerking komen voor een omschakelperiode met terugwerkende kracht.

Je bezorgt je controleorgaan daartoe een gedetailleerde beschrijving van het perceel waarvoor de verkorte omschakeling wordt aangevraagd (adres, kadasternummer, foto's, voorgeschiedenis), samen met de officiële documenten waaruit blijkt dat het perceel onderworpen is aan een beheersovereenkomst met toepassing van Verordening (EU) nr. 1305/2013 en dat op het perceel geen andere producten of stoffen zijn gebruikt dan die welke in de biologische productie mogen worden gebruikt.

2.3.2 - Natuur- of landbouwgrond die tenminste 3 jaar niet behandeld is met producten die niet zijn toegestaan ⚠

Als je kan bewijzen dat de grond waarop je biologisch wil produceren tenminste drie jaar niet behandeld is geweest met producten die niet zijn toegestaan in de biologische landbouw, dan kan dat eveneens in aanmerking komen voor een omschakelperiode met terugwerkende kracht.

De aanvraag verloopt via je controleorgaan. De bewijslast omvat volgende documenten:

- kaarten waarop duidelijk elk perceel is aangegeven waarvoor je verkorte omschakeling aanvraagt met informatie over de totale oppervlakte van die percelen, en indien van

toepassing, over de aard en het volume van de lopende productie en, indien beschikbaar, de geolocatiecoördinaten ervan;

- een gedetailleerde risicoanalyse die het controleorgaan heeft verricht om na te gaan of het betrokken perceel ten minste drie jaar lang niet is behandeld met producten of stoffen die niet in de biologische productie mogen worden gebruikt, waarbij vooral rekening is gehouden met de totale oppervlakte waarop het verzoek betrekking heeft, en met de agronomische praktijken die in die periode hebben plaatsgevonden op elk betrokken perceel
- Analyseresultaten door geaccrediteerde laboratoria van grond- en/of plantenmonsters die het controleorgaan heeft genomen van elk perceel dat na risicoanalyse is aangemerkt als grond die mogelijk is besmet als gevolg van de behandeling met producten en stoffen die niet in de biologische productie mogen worden gebruikt
- een inspectieverslag van het controleorgaan naar aanleiding van een fysieke inspectie ter verificatie van de informatie die is verzameld over de betrokken percelen grond
- elk ander document dat door het controleorgaan nodig wordt geacht voor de beoordeling van het verzoek om verkorte omschakeling
- een schriftelijke verklaring van het controleorgaan waarin wordt aangegeven of een erkenning met terugwerkende kracht van een eerdere periode als deel van de omschakelingsperiode gegrond is

2.3.3 - Serreteelt

Onder bepaalde voorwaarden is het mogelijk om de omschakelperiode voor serres in te korten. De precieze voorwaarden zijn:

- Voor de aanvang van die periode verifieert het controleorgaan of de beschermfolie wel aanwezig is en voldoende afdichtend heeft gewerkt gedurende minstens 3 jaar;
- De omschakelingsperiode van 6 maanden start bij het verwijderen van de beschermfolie. Vanaf dat moment wordt volgens de biologische productiemethode gewerkt. De vruchten van de planten die in deze periode worden geplant, kunnen niet als biologisch verkocht worden;
- De vruchten van de planten die na die periode van 6 maanden in volle grond worden geplant, kunnen als biologisch verkocht worden.

Je bezorgt je aanvraag en de nodige bewijsstukken (zelfde bewijsstukken als onder 2.3.2) aan je controleorgaan.

2.3.4 - Verplichte behandeling van het perceel of wetenschappelijk onderzoek

Biopercelen of percelen in omschakeling die behandeld worden met producten die niet zijn toegestaan in de biologische landbouw, moeten in principe opnieuw de periode van de omschakeling doorlopen. De producten van de oogst die op die behandeling volgt, mogen niet als biologisch of omschakelingsproduct verkocht worden. Als die behandeling wettelijk verplicht was, of gebeurde in het kader van een erkend wetenschappelijk onderzoek, is een vermindering van deze nieuwe omschakelperiode mogelijk. De overheid zal daarbij rekening houden met de duur voor de afbraak van het betrokken product.

2.4 - Verlenging van de omschakeling

Het Departement Landbouw en Visserij kan beslissen om de omschakelperiode te verlengen als de grond verontreinigd is met producten die niet toegestaan zijn in de biologische landbouw. Dit gebeurt hetzij na advies van je controleorgaan, hetzij na vaststelling door het Departement Landbouw en Visserij zelf. Je wordt er schriftelijk van op de hoogte gebracht. Als je zelf vaststelt dat een perceel verontreinigd is, dien je je controleorgaan hierover te informeren.

3. Biologische en niet-biologische productie op hetzelfde bedrijf

Wanneer je aan biologische productie doet, moet het volledige landbouwbedrijf beheerd worden volgens de biologische regelgeving.

Het is wel mogelijk om (onder specifieke voorwaarden) zowel biologische als niet-biologische gewassen op je bedrijf te hebben. De voorwaarde is dat het moet gaan om verschillende rassen die gemakkelijk van elkaar te onderscheiden zijn.

Het is m.a.w. verboden om op hetzelfde bedrijf dezelfde rassen te telen in zowel biologische als niet-biologische vorm. Het is ook verboden om rassen die moeilijk van elkaar te onderscheiden zijn te telen in zowel biologische als niet-biologische vorm op hetzelfde landbouwbedrijf. Onder producenten wordt in zulke gevallen ook vaak gesproken over 'parallele teelt'.

3.1 - Uitzonderingen ⚠

In een beperkt aantal gevallen is parallele teelt van verschillende rassen die niet gemakkelijk van elkaar te onderscheiden zijn **of dezelfde rassen** toch toegestaan, nl.:

- bij blijvende gewassen met een teeltperiode van minstens 3 jaar (fruitteelt, boomgaarden) in het kader van een omschakelplan en mits de omschakeling van het laatste gedeelte van de betrokken oppervlakte naar de biologische productie zo snel mogelijk van start gaat en **uiterlijk binnen 5 jaar wordt voltooid**;
- bij plantenkwekerijen, zaadveredeling- en vermeerderingsbedrijven;
- bij onderzoeks- en opleidingscentra;

In deze gevallen gelden onderstaande voorwaarden:

- je moet er voor zorgen dat de productie-eenheden, de gebruikte inputs en de geproduceerde producten steeds van elkaar gescheiden blijven;
- je moet registers bijhouden om de daadwerkelijke scheiding van de productie-eenheden en de producten aan te tonen;

Enkel in het geval van parallele teelt van blijvende gewassen in het kader van een omschakelplan gelden bijkomend ook nog deze maatregelen:

- je moet je controleorgaan laten weten wanneer je zal oogsten, en dat minstens 48 uur voor de oogst.
- na de oogst breng je je controleorgaan op de hoogte van de geoogste hoeveelheden en van de maatregelen die je hebt genomen om de producten van elkaar te scheiden;
- **je controleorgaan** moet de uitzondering goedkeuren, inclusief het omschakelplan en de scheidingsmaatregelen. **Dit moet jaarlijks herbevestigd worden door je controleorgaan.**

Vanaf 1 januari 2022 vervalt de mogelijkheid voor parallele productie van grasland dat enkel dient voor begrazing. Het is wel nog steeds mogelijk om zowel een bio-uitloop (voor varkens of kippen) te hebben in combinatie met gangbaar grasland. De biologische uitloop van je dieren geef je in dit geval aan via je verzamelaanvraag met een specifieke code.

3.2 - Scheiding binnen een bedrijf dat zowel biologisch als gangbaar produceert

Zoals hierboven beschreven, kunnen in bepaalde gevallen zowel gangbare als biologische teelten op het bedrijf aanwezig zijn. Dan moet je de grond, de gebruikte producten en de eindproducten goed van elkaar gescheiden houden. De teelt, de oogst, de opslag en het transport van biologische gewassen, omschakelingsgewassen en gangbare gewassen moeten altijd duidelijk van elkaar gescheiden zijn.

Om die scheiding daadwerkelijk te kunnen aantonen, hou je ook de nodige registers bij.

3.3 - Scheiding bij opslag

De opslag van biologische en niet-biologische gewassen moet altijd duidelijk van elkaar gescheiden zijn. Je moet alle nodige maatregelen nemen om de biologische producten te identificeren en om vermenging of verwisseling met gangbare producten te voorkomen. Als je na het eerste omschakelingsjaar, producten 'in omschakeling' als dusdanig wilt verkopen, dan moet je die eveneens gescheiden opslaan van zowel de biologische als van de gangbare producten.

Het is niet steeds nodig een aparte opslagruimte te hebben. De scheiding kan bijvoorbeeld worden aangebracht door aparte rekken of stellingen binnen één magazijn. In de opslagruimte moeten partijen ondubbelzinnig geïdentificeerd zijn en vermenging of verontreiniging moet uitgesloten worden.

Bij opslag van biologische producten in ruimtes waar eerder gangbare producten aanwezig waren, is voorafgaande reiniging verplicht. Er moet een registratiesysteem aanwezig zijn waarmee je kunt aantonen dat er daadwerkelijk gereinigd is. Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van een reinigingschecklist. Als de opslag bij een ander bedrijf gebeurt, is er sprake van uitbesteding en moet de opslaglocatie van dit bedrijf biologisch gecertificeerd zijn. Hierover lees je meer onder 11.2.

3.4 - Opslag van in de biologische landbouw verboden stoffen

Het is verboden om in de biologische of omschakelingseenheden van je bedrijf grondstoffen op te slaan die niet toegestaan zijn in de biologische productie.

4. Vruchtwisseling en veldboek ▲

Op elk bedrijf met plantaardige productie moet in principe meerjarige vruchtwisseling plaatsvinden. Door meerjarige vruchtwisseling met andere families, waaronder leguminosen en andere groenbemesters, verbeter je de vruchtbaarheid en de biologische activiteit van de bodem. Vruchtwisseling is eveneens belangrijk voor de gezondheid van de planten.

De vruchtwisseling moet blijken uit het verplicht bij te houden veldboek (jaarlijks productieschema of teeltplan). Dit kan ook een agenda zijn waar alle handelingen met betrekking tot het bedrijf terug te vinden zijn. Dit veldboek moet je jaarlijks voor een bepaalde datum meedelen aan je controleorgaan.

Alleen in het geval van grasland en blijvende voedergewassen is geen meerjarige vruchtwisseling vereist. Ook in het geval van kassen of andere meerjarige gewassen dan voedergewassen, moet de vruchtbaarheid en biologische activiteit van de bodem worden vergoot door gebruik, op korte termijn, van groenbemestingsgewassen en peulvruchten, en de benutting van plantendiversiteit.

BioForum is zich ervan bewust dat deze nieuwe vereiste niet evident toe te passen is in warme kasteelt. Er bestaan andere manieren om te werken aan de bodemvruchtbaarheid die mogelijk effectiever zijn in kasteelt (zoals het gebruik van compost). Belangrijk is in alle geval dat je kan aan je controleorgaan kan tonen op welke manier je werkt aan de bodemvruchtbaarheid.

5 - Plantaardig teeltmateriaal

5.1 - Gebruik van plantaardig teeltmateriaal ⚠

De nieuwe bioverordening introduceert een definitie van ‘plantaardig teeltmateriaal’. Hieronder wordt verstaan: planten en alle delen van planten, met inbegrip van zaden, in elk groeistadium, die ertoe in staat zijn om en bedoeld zijn om volledige planten voort te brengen. Dit betekent dat zowel zaaigoed, vegetatief materiaal en ook zaailingen voortaan onder plantaardig teeltmateriaal vallen.

Plantaardig teeltmateriaal moeten afkomstig zijn van biologische landbouw. Is er geen biologisch teeltmateriaal beschikbaar, dan mag je ook gebruikmaken van omschakelingsteeltmateriaal. Je hoeft hiervoor geen ontheffing aan te vragen.

Pas wanneer er geen biologisch of omschakelingsteeltmateriaal beschikbaar is, kan je in bepaalde gevallen een afwijking vragen om gangbaar materiaal te gebruiken (zie punt 5.3). Deze afwijkingen zullen op termijn stopgezet worden. De vooropgestelde einddatum voor het verlenen van afwijkingen is 2035, maar die kan vanaf 2028 vervroegd of verlaat worden na een evaluatie van de beschikbaarheid van biologisch teeltmateriaal. Ook voor het gebruik van teeltmateriaal ‘in omschakeling’ is de vooropgestelde einddatum 2035.

Wanneer je een afwijking hebt om gangbaar teeltmateriaal te gebruiken, dan mag dit na de oogst niet ontsmet of behandeld zijn met niet-toegestane gewasbeschermingsmiddelen. In alle gevallen is het gebruik van genetisch gemodificeerde rassen verboden.

De nieuwe verordening bepaalt expliciet dat biologische boeren het recht hebben om teeltmateriaal, dat zij op hun eigen bedrijf geoogst hebben, opnieuw zelf mogen gebruiken. Dit om genetische hulpbronnen te ontwikkelen die zijn aangepast aan de biologische productie. Wanneer het ras kwekersrechtelijk beschermd is, kan er mogelijk wel een geldelijke vergoeding vereist zijn voor het gebruik van het beschermde ras.

Er is nog bijkomende wetgeving over plantaardig teeltmateriaal, waaronder zaailingen en vegetatief vermeerderd materiaal, in ontwikkeling.

5.2 - Beschikbaarheid van biologisch teeltmateriaal: www.organicxseeds.be

De beschikbaarheid van biologisch en omschakelingsteeltmateriaal, zowel van zaaigoed als vegetatief materiaal, kan je raadplegen op de website www.organicxseeds.be. In de Vlaamse databank zullen ook biologische en omschakelingszaailingen kunnen worden opgenomen. De controleorganen baseren zich op het aanbod dat op deze databank geregistreerd is om al dan niet een uitzondering te verlenen.

De databank wordt in principe continu geactualiseerd. In de praktijk kan het voorvallen dat dit niet meteen gebeurt. Het is dus mogelijk dat leveranciers meer biologisch uitgangsmateriaal beschikbaar hebben dan datgene wat op de databank geregistreerd is. Dat niet aangemeld biologisch uitgangsmateriaal mag je uiteraard ook gebruiken.

5.3 - Drie categorieën

De soorten, ondersoorten of rassen zijn ingedeeld in drie categorieën (niveaus). Afhankelijk van het niveau is het al dan niet mogelijk om niet-biologisch teeltmateriaal te gebruiken mits melding of het verkrijgen van een afwijking.

Niveau 1: het gebruik van biologisch materiaal is verplicht. Afwijkingen daarop zijn zo goed als onmogelijk. Enkel in volgende gevallen kan wel een uitzondering verleend worden, nl.:

- voor gebruik in onderzoek, op voorwaarde dat de bevoegde entiteit heeft ingestemd
- Bio en de wet - plantaardige productie - versie geldig vanaf 1/1/2022

- voor tests in kleinschalige veldproeven. Een kleinschalige veldproef is een veldproef in samenwerking met een zaadhuis of een onderzoeks- of proefcentrum met een oppervlakte van minder dan 5% van de totale oppervlakte die het ras in kwestie inneemt op een bedrijf en waarmee de bevoegde entiteit heeft ingestemd
- voor de instandhouding van het ras of voor productinnovatie (waarmee de overheid heeft ingestemd)

Niveau 2: de mogelijkheid tot individuele ontheffing voor het gebruik van niet-biologisch teeltmateriaal is toegestaan na aanvraag via en goedkeuring door het controleorgaan o.b.v. aanvaardbare redenen (hieronder opgesomd)

- van de soort die de gebruiker wenst, is geen ras is opgenomen in de databank;
- geen enkele leverancier kan het materiaal vóór het zaaien of planten leveren, hoewel de gebruiker het tijdig heeft besteld, zodat er in normale omstandigheden voldoende tijd was om de levering te regelen;
- het ras dat de gebruiker wenst, is niet in de databank www.organicxseeds.be opgenomen en de gebruiker kan aantonen dat geen van de beschikbare alternatieven van dezelfde soort geschikt is en dat de afwijking belangrijk is voor zijn productie;
- het ras wordt gebruikt in onderzoek, bij testen in kleinschalige veldproeven of voor de instandhouding van het ras, waarmee de bevoegde entiteit heeft ingestemd.

In de afwijkingsaanvraag moet je motiveren waarom je geen biologisch uitgangsmateriaal gebruikt.

Niveau 3: een collectieve ontheffing voor het gebruik van niet-biologisch materiaal is toegestaan mits melding aan het controleorgaan. Hiervan zijn er zo weinig rassen beschikbaar in biologische versie, dat een eenvoudige aanvraag zonder verdere verantwoording volstaat.

De afwijkingsaanvraag en melding kunnen ten vroegste ingediend worden vanaf 1 december voor de rassen die in de lente of de zomer van het volgende jaar worden gezaaid of geplant, vanaf 1 september voor de rassen die in de herfst of de winter worden gezaaid en vanaf 1 december van het vorige jaar voor de rassen die gedurende het hele jaar door worden gezaaid of geplant.

De actuele lijsten met gewassen van niveau 1, 2 en 3 vind je op:

<https://lv.vlaanderen.be/nl/bio/wetgeving/vergunningen/vergunning-gebruik-niet-biologisch-zaaizaad-en-pootgoed>

5.4 - Vermeerdering voor de biologische teelt

Om biologisch teeltmateriaal te verkrijgen moet de moederplant (in geval van zaaizaad) of het uitgangsmateriaal (in geval van vegetatief teeltmateriaal) ten minste één generatie biologisch geproduceerd zijn. Bij blijvende teelten is dit tenminste twee teeltseizoenen.

5.5 - Biologisch heterogeen materiaal ⚠

Je mag ook biologisch 'heterogeen' teeltmateriaal gebruiken. 'Heterogeen' teeltmateriaal is zaaigoed of vegetatief materiaal dat niet voldoet aan een rasdefinitie.

Biologisch heterogeen materiaal mag in de handel worden gebracht na een kennisgeving door de leverancier aan de bevoegde officiële instanties door middel van een dossier met de nodige informatie over het teeltmateriaal.

5.6 - Mengsels van zaaizaad ⚠

Mengsels van zaad van groenvoedergewassen die biologisch en omschakelingszaad of niet-biologisch zaad van een aantal verschillende soorten gewassen bevatten, moeten geëtiketteerd worden met informatie over de precieze samenstelling van het mengsel aan de hand van het gewichtspercentage van elke soort en, indien van toepassing, elk ras waaruit het mengsel is samengesteld, met aanduiding welke soorten al dan niet biologisch of in omschakeling zijn.

Het minimale totale gewichtspercentage aan biologisch en omschakelingszaad in het mengsel moet ten minste 70 % bedragen.

Indien het mengsel niet-biologisch zaad bevat, bevat het etiket ook de volgende vermelding: “Het gebruik van dit mengsel is enkel toegestaan binnen het toepassingsgebied van de vergunning en op het grondgebied van de lidstaat van de bevoegde autoriteit die een vergunning heeft verleend voor het gebruik van dit mengsel overeenkomstig punt 1.8.5 van bijlage II bij Verordening (EU) 2018/848 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten.”

6. Bodembeheer en bemesting

6.1 - Algemeen principe

De voeding van de gewassen gebeurt hoofdzakelijk via het bodemecosysteem. Biologische plantaardige productie werkt aan de instandhouding en de bevordering van het bodemleven en de natuurlijke bodemvruchtbaarheid. Dit gebeurt door:

- Grondbewerkingen en teeltpraktijken toe te passen die de hoeveelheid organisch bodemmateriaal willen behouden of verbeteren. Ook de bodemstabiliteit, bodembiodiversiteit en preventie van bodemverdichting en -erosie;
- meerjarige vruchtwisseling met ondermeer leguminosen en andere groenbemesters;
- toepassing van biologische dierlijke mest of organisch materiaal dat bij voorkeur gecomposteerd is.

Om de algemene bodemgesteldheid of de beschikbaarheid van nutriënten in de bodem of in de gewassen te verbeteren, mag je gebruik maken van passende preparaten op basis van micro-organismen. Je mag die ook gebruiken om de compostering te versnellen. Preparaten op basis van ggo's zijn niet toegestaan. Ook biodynamische preparaten zijn toegestaan.

Substraatteelt is verboden. Substraatteelt is volgens de verordening een methode om planten die niet op natuurlijke wijze in water groeien te telen met hun wortels hetzij louter in een oplossing van nutriënten, hetzij in een inert medium waaraan een oplossing van nutriënten is toegevoegd.

Het gebruik van meststoffen hou je bij in het teeltboek (zie onder 11.2)

6.2 - Beperkingen bij het gebruik van dierlijke mest

Jaarlijks mag je niet meer dan 170 kg stikstof per hectare toedienen, rekening houdend met de totale biologische bedrijfsoppervlakte. Dit maximum geldt enkel voor het gebruik van stalmest, gedroogde stalmest, gedehydrateerde kippenmest, gecomposteerde dierlijke mest, met inbegrip van kippenmest, gecomposteerde stalmest en vloeibare dierlijke mest.

Deze dierlijke mest is bij voorkeur afkomstig van het eigen bedrijf. In tweede instantie mag het ook afkomstig zijn van andere biologische bedrijven met wie je een samenwerkingsregeling hebt getroffen. Gangbare mest mag enkel gebruikt worden als hij afkomstig is van grondgebonden veehouderijen en als er geen aanbieder van biologische mest in de buurt is (zie bijlage1).

Teneinde het gebruik van mest van biologische bedrijven op biologische percelen in Vlaanderen te stimuleren en te verhogen, geldt sinds 1 januari 2020 de verplichting om bij gebruik van dierlijke mest minstens 20% van de opgebrachte stikstof via dierlijke mest uit biologische dierlijke mest te halen. Met dierlijke mest wordt bedoeld excrementen of een mengsel van strooisel en excrementen, al dan niet gecomposteerd, inclusief champost afkomstig van biologische paddenstoelenteelt. Je kan deze regel hier terugvinden:

[Afspraken gebruik dierlijke mest in de biologische landbouw \(vlaanderen.be\)](https://www.vlaanderen.be/afspraken-gebruik-dierlijke-mest-in-de-biologische-landbouw)

BioForum is voorstander van een verplichting tot afname van biomest, maar vindt dat deze verplichting eerst afdwingbaar moet gemaakt worden zodat een gelijk speelveld ontstaat voor alle biologische bedrijven, alvorens het percentage te verhogen.

Om bedrijven te ondersteunen bij het sluiten van biologische nutriëntenkringlopen, kan je op onze website je vraag of aanbod van biologische mest kenbaar maken: <https://www.bioforum.be/vraag-en-aanbod>

Belangrijk! Als biologische producent moet je uiteraard ook de mestwetgeving (MAP) naleven. Dit zal in een aantal gevallen tot bijkomende beperkingen leiden. Hou er ook rekening mee dat het gebruik van gangbare mest een mogelijk risico inhoudt op de insleep van ongewenste residuen.

6.3 - Andere bemesting

Als de algemene bodembeheermaatregelen (zie onder 6.1) niet volstaan om aan de voedingsbehoefte van de gewassen te voldoen, dan mag je in beperkte mate gebruikmaken van de producten uit bijlage 1. Je houdt een register bij van het gebruik van die producten, met opgave van de datum waarop elk product is gebruikt, de naam van het product, de gebruikte hoeveelheid en de betrokken gewassen en percelen.

Je moet ook kunnen aantonen dat het product dat je gebruikt, wel degelijk toegelaten is in de biologische landbouw. Bij handelsmeststoffen kunnen zich twee situaties voordoen:

1. het gaat om een enkelvoudig product: de benaming van de meststof moet duidelijk vermeld staat op de factuur of de leveringsbon, zo kan je nagaan of het product al dan niet is toegelaten;
2. het gaat om een samengestelde meststof: dan moeten ofwel alle ingrediënten op het etiket vermeld staan, ofwel moet het bedrijf je een volledige ingrediëntenlijst bezorgen, zodat je kan controleren of ze zijn toegestaan in de biologische landbouw.

Minerale stikstofmeststoffen zijn niet toegelaten.

6.4 Specifieke teelten

Op onderstaande teelten is het principe van bodemgebonden gewassenteelt niet van toepassing.

6.4.1 - Teelt van paddenstoelen

De biologische teelt van paddenstoelen is een specifieke teelt die mag gebeuren op substraat. Dit substraat mag enkel bestaan uit volgende onderdelen:

- Stalmest en dierlijke mest moeten afkomstig zijn van biologische bedrijven of van omschakelingseenheden in het 2de jaar van hun omschakeling. Als dit in onvoldoende mate beschikbaar is, mag je ook gebruikmaken van mest afkomstig van gangbare, grondgebonden veehouderijen. Dit laatste echter tot maximum 25% van het totale gewicht van het substraat vóór de compostering, exclusief het afdekmateriaal en eventueel toegevoegd water.
- Ook andere landbouwproducten mogen gebruikt worden, maar die moeten afkomstig zijn van biologische bedrijven.

Verdere toegelaten bestanddelen:

- niet chemisch behandelde turf
- hout dat na het kappen niet chemisch is behandeld
- minerale producten (zie bijlage 1)
- water
- grond

6.4.2 - Forcerie van witloof

De teelt van witloof bestaat uit twee productiestappen:

- de vorming van de witloofwortel: hiervoor gelden de algemene biologische productieregels.
- de vorming van de bladerkrop, of de 'forcerie'.

De forcerie van witloof mag gebeuren in:

- zuiver water zonder toevoeging van voedingsstoffen

- een substraat dat samengesteld is uit producten uit bijlage 1
- volle grond

6.4.3 - Kruiden en sierplanten in pot ▲

Zowel **sierplanten** als kruiden die met pot en al verkocht worden aan de eindconsument, mag je telen in een substraat dat samengesteld is uit producten uit bijlage 1. De lijst van kruiden die in pot mogen geteeld worden, vind je op uit de lijst op https://lv.vlaanderen.be/sites/default/files/attachments/20190429_lijst_aromatische_kruiden_bio.pdf

6.4.4 - Plantgoed en zaailingen ▲

Ook plantgoed en zaailingen die dienen voor verdere verplanting mogen in containers gekweekt worden in een substraat dat samengesteld is uit producten uit bijlage 1.

Er is nog bijkomende Europese wetgeving in procedure over zaailingen. Van zodra die definitief is, zal dit punt uitgebreid worden.

6.4.5 - Gekiemde zaden ▲

De productie van gekiemde zaden (waaronder kiemgroenten, scheuten en kers) die uitsluitend op de in de zaden aanwezige voedingsreserves leven is toegestaan, op voorwaarde dat de zaden biologisch zijn en de productie alleen gebeurt door bevochtiging van de zaden met zuiver water. Het gebruik van een groeimedium is verboden, behalve het gebruik van een inert medium dat uitsluitend bestemd is om de zaden vochtig te houden. De bestanddelen van het inerte medium moeten voorkomen in bijlage 1.

De productie van gekiemde zaden valt onder plantaardige landbouwproductie. Dit betekent dat parallelle teelt bio en niet-bio van dezelfde gewassen niet toegelaten is.

7. Gewasbescherming

7.1 - Algemeen principe

Bij de biologische productie speelt het ecosysteem van de bodem een belangrijke rol. Een gezonde bodem met een gepast bodemecosysteem krijg je via aangepaste grondbewerkingen en bemesting.

Gezond uitgangsmateriaal is cruciaal. Je vertrekt best van robuuste rassen die aangepast zijn voor een biologische productiewijze, m.a.w. gewassen die minder input vergen, een goed wortelgestel hebben, enzovoort. Via het toepassen van aangepaste teelttechnische maatregelen, zorg je ervoor dat er voldoende nuttige predatoren en insecten in het landbouwecosysteem aanwezig zijn.

Kortom, in de biologische teelt voorkom je problemen met ziekten, plagen en onkruiden aan de hand van teelttechnische maatregelen. Dit is een combinatie van:

- Grondbewerking en bemesting
- De keuze van soorten, rassen en heterogeen materiaal
- Gewasrotatie
- De inzet van natuurlijke vijanden en de bescherming ervan
- Teelttechnieken, zoals **biofumigatie**, mechanische en fysieke methoden, zoals schoffelen en wieden
- Thermische processen, zoals solarisatie en, voor beschermde gewassen, **ondiepe stoombehandeling van de bodem (niet dieper dan 10 cm)**

7.2 - Toegelaten stoffen

Als deze technieken niet volstaan om de planten voldoende te beschermen tegen plagen en ziekten, mag je bijkomend een beperkt aantal gewasbeschermingsmiddelen gebruiken. Bijlage 2 geeft weer welke stoffen Europa toelaat voor de biologische teelt, en welke voorwaarden daar eventueel aan verbonden zijn. Dit betekent daarom niet dat al deze producten ook in België als gewasbeschermingsmiddel toegestaan zijn.

Het is niet omdat de biologische verordening het gebruik van een bepaalde actieve stof toelaat, dat je daarom alle producten die die actieve stof bevatten, mag gebruiken voor alle mogelijke toepassingen. Daarvoor is er immers ook nog federale wetgeving van kracht. Via deze link <https://fytoweb.be/nl/handleiding/gewasbescherming/lijs-gewasbeschermingsmiddelen-toegelaten-voor-biologische-landbouw> vind je alle gewasbeschermingsmiddelen terug die je in België mag gebruiken in de biologische teelt. Om te weten of je een bepaald product mag gebruiken voor een bepaalde toepassing (teelt/plaag), klik je op de databank van fytoweb en vul je de naam van het product dat je wil gebruiken, in. Zie <http://fytoweb.be/nl/gewasbeschermingsmiddelen/toelatingen-van-gewasbeschermingsmiddelen-raadplegen>. Vervolgens zie je voor welke teelten je het product mag gebruiken, waarvoor en in welke dosis.

Gebruik je deze producten, dan moet je kunnen bewijzen dat het gebruik ervan noodzakelijk was. Als je gebruik maakt van vallen of verstuivers (met uitzondering van feromoonverstuivers), moeten die zo ontworpen zijn dat het gewasbeschermingsmiddel niet in het milieu kan terechtkomen en ook niet met het gewas zelf in contact komt. Na gebruik moet je de vallen of de verstuivers verzamelen en op een veilige manier (laten) vernietigen.

In het teeltboek (zie 11.2) noteer je welke gewasbeschermingsmiddelen je gebruikt, samen met de datum, de hoeveelheid en behandelingsmethode en de reden.

7.3 - Plantversterkende middelen

Plantversterkende middelen worden nergens vermeld in de biowetgeving. Deze worden hetzij als gewasbeschermingsmiddel, hetzij als bodemverbeteraar beschouwd en moeten bijgevolg aan de desbetreffende voorwaarden voldoen.

7.4 - Reinigings- en ontsmettingsmiddelen ▲

Voorlopig kan je nog gebruik maken van alle reinigings- en ontsmettingsmiddelen die conform de detergenten- of biocidenverordening toegelaten zijn voor het gebruik bij plantaardige productie. Vanaf 1 januari 2024 zullen enkel welbepaalde toegelaten reinigings- en ontsmettingsproducten gebruikt mogen worden. Op dit ogenblik zijn de lijsten van toegelaten reinigings- en ontsmettingsmiddelen nog niet gepubliceerd.

Zorg er steeds voor dat er geen contaminatie kan optreden met het biologisch product.

7.5 - Aanwezigheid van niet-toegestane stoffen op een biologisch product ▲

Het controleorgaan kan stalen nemen op je bedrijf om na te gaan of er geen producten zijn gebruikt die in bio verboden zijn of om contaminatie op te sporen.

Wanneer residuen worden gevonden op je product, zal je controleorgaan de betrokken producten steeds blokkeren en een onderzoek instellen naar de oorzaak van de gevonden residuen. In afwachting van de resultaten van dit onderzoek, mogen de producten niet als biologisch of omschakelingsproduct verhandeld of gebruikt worden.

Indien het onderzoek uitwijst dat niet toegelaten producten zijn gebruikt of dat onvoldoende voorzorgsmaatregelen zijn getroffen, dan zal het lot gedeclasseerd worden. Dit betekent dat het niet meer als biologisch of omschakelingsproduct mag verkocht worden. Je krijgt steeds de gelegenheid te reageren op de resultaten van het onderzoek.

Er geldt geen drempelwaarde voor residuen meer, dus wanneer het onderzoek geen inbreuken vaststelt dan zullen de producten terug vrijgegeven worden en kunnen ze als biologisch vermarkt worden.

7.6 - Voorzorgsmaatregelen om contaminatie te vermijden

Om contaminatie met niet-toegelaten producten te vermijden, dien je de risico's op verontreiniging te identificeren en evenredige voorzorgsmaatregelen te treffen. Deze risicoanalyse en bijhorende maatregelen moeten op regelmatige basis geëvalueerd en waar nodig, aangepast worden.

Op onze webpagina <https://www.bioforum.be/boer> vind je een document om je op weg te helpen om een aantal risico's op een rijtje te zetten en de nodige maatregelen te voorzien. Let wel, niemand kan je verplichten om onevenredig zware maatregelen te treffen.

8. Bereiding of thuisverkoop op het landbouwbedrijf

Wanneer je als producent ook nog producten verder bereidt en/of rechtstreeks aan de consument verkoopt, dan moet je uiteraard ook aan die vereisten voldoen: zie de desbetreffende onderdelen van deze publicatie. Je controleorgaan zal voor de controle van je bereidingsactiviteit een bijkomende vergoeding voor aanrekenen behalve als:

- je het product bereidt op je eigen bedrijf
- dit product wordt voornamelijk, namelijk meer dan 80%, rechtstreeks verkocht aan de eindconsument
- je voor de bereiding enkel ingrediënten aankoopt die je niet op je eigen bedrijf produceert
- maximaal 50% (gewicht) van de ingrediënten aankoopt

9. Etikettering

Je producten kunnen ofwel verkregen worden in de periode dat je nog in omschakeling bent of nadat de omschakelperiode al is afgesloten. Naar gelang het tijdstip waarop de producten geoogst zijn, kunnen volgende verwijzingen vermeld worden op de etiketten.

Voorwaarde	Toegelaten referentie
Product geoogst minder dan 12 maanden na het begin van de omschakeling	Geen
Product geoogst na 12 maanden na het begin van de omschakeling en voor het einde van de omschakelperiode	'omschakelingsproduct'
Éénjarige gewassen: de gewassen werden ten minste 2 jaar na het begin van de omschakeling gezaaid	'biologisch product'
Grasland en blijvende voedergewassen: oogst ten minste 2 jaar na het begin van de omschakeling	'biologisch product'
Andere blijvende gewassen: productie werd minstens 3 jaar na de omschakeling geoogst	'biologisch product'

Tabel 3: toegelaten referenties op het product

9.1 - Bioproducten

Producten afkomstig van de biologische landbouw kunnen ook verkocht worden met de vermelding van 'bio' in de verkoopbenaming, bijvoorbeeld bio-appelen.

Onderstaande aanduidingen zijn verplicht op het etiket en/of de handelsdocumenten die bij het product horen.

Je mag de aanduidingen op een etiket vermelden, maar het is ook toegestaan deze te vermelden op een begeleidend document. Het document en het product moeten dan wel onbetwistbaar met elkaar in verband staan.

Je moet de aanduidingen op een opvallende plaats aanbrengen. Daarnaast moeten de aanduidingen goed zichtbaar, duidelijk leesbaar en onuitwisbaar zijn.

- Naam en adres van je bedrijf (indien je niet de eigenaar bent van het product moet de eigenaar ook vermeld worden)
- Naam van het product, met verwijzing naar bio
- Codenummer van je controleorgaan en optioneel de naam van je controleorgaan
 - o BE-BIO-01 Certisys
 - o BE-BIO-02 TÜV NORD Integra
 - o BE-BIO-03 Inscert Partner

9.2 - Gebruik Europees logo

Als het gaat om producten afkomstig van de biologische landbouw of bioproducten die voorverpakt worden, is het ook verplicht om het Europees logo aan te brengen op de verpakking van het product. Het controlenummer van het controleorgaan moet dan ook op de verpakking vermeld staan. Het Europees logo moet bovendien in de buurt van het codenummer van het controleorgaan staan.

Net onder het controlenummer van het controleorgaan moet de plaats vermeld worden waar de agrarische grondstoffen geteeld zijn. Aanduiding van de plaats kan onder verschillende vormen:

- *'EU landbouw'*: als **95%** of meer van de ingrediënten in de EU geteeld zijn;
- *'EU/niet-EU landbouw'*: als minder dan **95%** van de ingrediënten in de EU geteeld zijn;
- *'Niet-EU Landbouw'*: als meer dan **95%** van de ingrediënten buiten de EU geteeld zijn.

Als het product volledig in België of in een ander land **of regio** geteeld is, mag ook België of dit ander land **of regio** vermeld worden in plaats van 'EU landbouw'.

Als het product niet voorverpakt is (appelen in een kist) is het logo niet verplicht maar facultatief. Het logo is dus niet verplicht op kistkaarten. Als je het logo gebruikt, ben je wel verplicht om ook de plaats te vermelden waar de ingrediënten geteeld werden, zoals hierboven uitgelegd.

Noot: onder voorverpakte producten verstaat men alle producten die aan de eindgebruiker worden aangeboden in een verpakking die vooraf werd aangebracht en wel zodanig dat het verpakkingsmateriaal het levensmiddel volledig of ten dele bedekt, maar zodanig dat de inhoud niet kan worden veranderd zonder dat het verpakkingsmateriaal wordt geopend of aangetast.

9.3 - Omschakelingsproducten

Producten kunnen ook het etiket 'omschakelingsproduct' of "product in omschakeling naar de biologische landbouw"(zie Tabel 3) dragen. Deze vermelding kan enkel voor plantaardige producten die slechts bestaan uit 1 ingrediënt.

Volgende aanduidingen zijn verplicht aanwezig op het etiket en/of de handelsdocumenten die bij het product horen.

Je mag de aanduidingen op een etiket vermelden maar het is ook toegestaan deze te vermelden op een begeleidend document. Het document en het product moeten dan wel onbetwistbaar met elkaar in verband staan.

- Naam en adres van je bedrijf (indien je niet de eigenaar bent van het product moet de eigenaar ook vermeld worden)
- Naam van het product, met verwijzing naar omschakelingsproduct of product in omschakeling naar de biologische landbouw
- Codenummer van je controleorgaan en optioneel de naam van je controleorgaan
 - o BE-BIO-01 Certisys;
 - o BE-BIO-02 TÜV NORD Integra;
 - o BE-BIO-03 Inscert Partner;

10. Transport

Als je zowel biologische, omschakelings- als niet-biologische producten laat ophalen, moet je ervoor zorgen dat er geen vermenging of verwisseling optreedt tussen bio-, omschakelings-, en niet-bioproducten. Je houdt alle gegevens bij over het tijdstip van ophalen (dag en uur), de ophaalroute en het tijdstip van ontvangst.

Biologische en omschakelingsproducten moeten worden vervoerd in daarvoor geschikte verpakkingen, recipiënten/containers (bijvoorbeeld kratten) of voertuigen (wanneer het gaat om bulk), die zodanig zijn afgesloten dat de inhoud niet kan worden gewijzigd zonder de verzegeling te beschadigen.

De verpakkingen, containers of voertuigen zijn voorzien van volgende informatie:

- naam en adres van de leverancier die de producten vervoert en aanlevert
- naam en adres van de eigenaar van het product indien dat iemand anders is
- productnaam en de verwijzing naar biologisch of omschakelingsproduct
- naam of nummer controleorgaan
- traceerbare code

Deze aanduidingen kunnen op een etiket staan, op het recipiënt/de container of in het begeleidend document dat onbetwistbaar in verband staat met het product. Dit begeleidend document bevat eveneens informatie over de leverancier en/of de vervoerder.

Je hoeft de verpakkingen/recipiënten of containers niet af te sluiten als het om rechtstreeks vervoer van biologische of omschakelingsproducten gaat tussen twee gecertificeerde bedrijven. Voorwaarde is dan dat de producten vergezeld zijn van een document met de hierboven vermelde informatie. Zowel de verzender als de ontvanger houden de bewijsstukken van dit vervoer bij voor hun controleorganen.

Ook wanneer je biologische of omschakelingsproducten ontvangt, moet je op een aantal zaken letten en die registreren:

- Is de sluiting van de verpakking of het recipiënt/de container goed?
- Zijn de verplichte aanduidingen vermeld (zie hierboven)? Komen de gegevens op het etiket overeen met de gegevens in de begeleidende documenten?

11. Controle, certificering en onregelmatigheden

11.1 - Kennisgeving

Wie wil omschakelen naar biologische productie, moet een kennisgeving doen **aan de bevoegde overheid** en een contract met een controleorgaan ondertekenen. **De kennisgeving doe je via het e-loket van het Departement Landbouw & Visserij: <https://lv.vlaanderen.be/nl/e-loket>**

Je kennisgeving moet volgende gegevens bevatten:

- bij welk controleorgaan je bent aangesloten en het bewijs van aansluiting
- voor welke activiteiten en productcategorieën je de melding indient
- bewijs van registratie, melding of erkenning bij FAVV
- de vermelding of je een gemengde activiteit uitvoert
- wanneer je activiteiten uitbesteedt: een verklaring dat de verantwoordelijkheid voor de biologische productie op jou blijft rusten en je die verantwoordelijkheid niet op (een) onderaannemer(s) hebt overgedragen
- de vermelding of je al eerder aangesloten was bij een controleorgaan voor biocertificering

Met het indienen van de kennisgeving verbind je jezelf ertoe om vanaf dan alle wettelijke bepalingen inzake bio toe te passen.

Een contract kan je opvragen bij het controleorgaan van je keuze. In Vlaanderen heb je de keuze tussen drie controleorganen:

- BE-BIO-01 Certisys
www.certisys.eu
- BE-BIO-02 TÜV NORD Integra
www.tuv-nord.com/be
- BE-BIO-03
www.quality-partner.be

Voor meer informatie over deze controleorganen en hun tarieven verwijzen we graag door naar hun respectievelijke websites.

11.2 - Beschrijving van je bedrijf en activiteiten

Bij aanvang van de controle dien je een volledige beschrijving van je bedrijf en je activiteiten op te stellen en te ondertekenen. Hierin neem je ook op welke praktische maatregelen je treft om ervoor te zorgen dat de biologische regels wordt gerespecteerd. Deze beschrijving moet indien nodig worden geactualiseerd.

Deze ondertekende verklaring dient ook de verbintenis te bevatten om:

- in het geval van een gestaafd vermoeden van niet-naleving, een vermoeden van niet-naleving dat niet kan worden weggenomen, of van een vastgestelde niet-naleving die de integriteit van de betrokken producten aantast, de kopers van de producten onverwijld schriftelijk in kennis te stellen en relevante informatie uit te wisselen met je controleorgaan,
- te aanvaarden dat bij een wijziging van controleorgaan het controledossier wordt overgedragen of, in geval van terugtrekking uit de biologische productie, dat het controledossier minstens vijf jaar wordt bewaard door het laatste controleorgaan,
- in geval van terugtrekking uit de biologische productie, **de bevoegde overheid daarvan onmiddellijk in kennis te stellen**
- indien onderaannemers worden gecontroleerd door verschillende controleorganen, te aanvaarden dat informatie wordt uitgewisseld tussen die organen.

Het doorlopen van dit proces en het ontwikkelen van dergelijk bedrijfsbeheerplan wordt door producenten vaak als lastig beschouwd. Maar deze stap is belangrijk omdat het je aanmoedigt om na te denken over

de biologische productiemethode en deze beter te begrijpen. Door dit plan en deze verklaringen persoonlijk te ondertekenen, bevestig je ook je inzet voor bio.

11.3 - Controle en certificering

Je controleorgaan zal jaarlijks een fysieke controle uitvoeren op het bedrijf. Daarbij is er controle van de percelen, de gebouwen, de administratie en de bewijsstukken die je bijhoudt.

Dit jaarlijks verplicht bezoek kan aangevuld worden met één of meerdere steekproefcontroles, waarbij één of meerdere aspecten worden gecontroleerd.

In alle gevallen moet je het controleorgaan toegang verlenen tot alle delen van het bedrijf, de administratie en alle bewijsstukken die je hebt ingezameld. Het controleorgaan heeft ook het recht om monsters te nemen, om na te gaan of er geen producten zijn gebruikt die niet toegelaten zijn in bio. Hij is daartoe zelfs verplicht indien hij vermoedt dat effectief dergelijke producten gebruikt zouden zijn.

Voor de controle moet je een voorraadboekhouding en een financiële boekhouding bijhouden met daarin:

- De aangekochte producten: leverancier, aard van de producten, hoeveelheden
- Aard en hoeveelheid biologische producten die in de bedrijfsruimte zijn opgeslagen
- Aard, hoeveelheid en kopers (behalve eindconsumenten) van de biologische producten
- Bij ontvangst van biologische producten moet je het biologische karakter geverifieerd hebben.

Je moet aantonen dat je dit wel degelijk gedaan hebt. Uit je boekhouding moet blijken dat de aangekochte en de verkochte hoeveelheden met elkaar in evenwicht zijn. Tevens hou je een veldboek bij waaruit blijkt welke productie zal plaats vinden op welke percelen. Dit moet je zelf jaarlijks voor een welbepaalde datum meedelen aan je controleorgaan, bijvoorbeeld d.m.v. de verzamelaanvraag via het e-loket.

In een teeltboek verzamel je volgende informatie:

- Gebruik van meststoffen: datum, aard, hoeveelheid, welke percelen;
- Gewasbeschermingsmiddelen: datum, aard, hoeveelheid en behandelingsmethode, reden;
- Landbouwproductiemiddelen: datum, aard en hoeveelheid van het aangekochte product;
- Oogst: datum, soort, omvang (bio of in omschakeling).

Na het bezoek zal de controleur meteen een controleverslag opstellen, dat je moet ondertekenen.

Als bewijs dat je wel degelijk de biologische voorschriften naleeft en hierop gecontroleerd wordt, krijg je een certificaat. Dat bevat de naam van het bedrijf, het type producten en de geldigheidsduur. De certificaten van biobedrijven worden gepubliceerd op de website van de respectievelijke controleorganen en ook hier: <https://lv.vlaanderen.be/nl/bio/bedrijven-onder-controle>

11.4 - Jaarlijkse aangifte percelen via verzamelaanvraag ⚠

Jaarlijks moet je aangifte doen van je percelen die je als biologisch wil laten certificeren. Vanaf 2022 moet dit steeds via de verzamelaanvraag. Wanneer je nog niet geïdentificeerd bent als landbouwer bij het Departement Landbouw en Visserij, dien je dit alsnog te doen door een landbouwnummer aan te vragen.

11.5 - Activiteiten uitbesteden aan derden ⚠

Heb je de productie, bereiding, distributie, opslag of import van biologische producten uitbesteed aan derden, dan moet je onderaannemer een aparte kennisgeving doen om zich onder controle te stellen, **tenzij je hebt verklaard in je kennisgeving dat de verantwoordelijkheid voor de biologische productie op jou blijft rusten en je die verantwoordelijkheid niet op de onderaannemer hebt overgedragen.**

Jouw controleorgaan zal in dat geval controles uitvoeren op de uitbesteedde activiteiten om na te gaan of de biologische wetgeving nageleefd wordt. Als verantwoordelijke opdrachtgever sta jij in voor alle nodige registraties, documenten en procedures en dien jij er voor te zorgen dat je controleorgaan tijdig over de planning van de bio-activiteiten van je onderaannemer beschikt. Als er onregelmatigheden worden vastgesteld zullen de sancties op jou als verantwoordelijke opdrachtgever van toepassing zijn.

Onderaannemers die enkel transport doen, moeten niet apart gecontroleerd worden. Deze activiteiten vallen onder de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever en worden dan ook onder diens activiteit mee gecontroleerd.

11.6 - Specifieke voorschriften bij groeps certificering ▲

Landbouwers kunnen ervoor kiezen om zich te laten certificeren als groep. Zo'n groep bestaat uitsluitend uit leden:

- die landbouwers zijn (die mogelijk ook biologische producten kunnen verwerken, bereiden of verhandelen) van wie de productieactiviteiten plaatsvinden in elkaars geografische nabijheid
- voor wie de individuele certificeringskosten meer dan 2 % van de omzet of standaardopbrengst van de biologische productie van elk lid bedraagt, en van wie de jaarlijkse omzet van de biologische productie niet meer bedraagt dan 25.000 EUR, of van wie de standaardopbrengst van de biologische productie niet meer bedraagt dan 15 000 EUR per jaar; of die elk een bedrijf hebben van maximaal:
 - 5 hectare,
 - 0,5 hectare, in het geval van serres, of
 - 15 hectare, uitsluitend in het geval van permanent grasland;

De groep bezit rechtspersoonlijkheid en heeft een gemeenschappelijk vermarktingssysteem voor de door de groep geproduceerde producten.

De groep heeft een systeem voor interne controles dat bestaat uit gedocumenteerde controleactiviteiten en -procedures voor de controle of elk lid van de groep de biowetgeving naleeft.

Wanneer de integriteit van de biologische productie in gevaar komt door tekortkomingen in het systeem voor interne controles, dan zal het certificaat voor de hele groep worden ingetrokken. Leden van een groep hebben geen recht op een individueel certificaat voor activiteiten die onder het certificaat vallen van de groep waartoe zij behoren.

11.7 - Onregelmatigheden en sancties ▲

Als de controleur tijdens de controle een inbreuk vaststelt, dan zal de certificeerder een sanctie toepassen. Er zijn daarbij verschillende mogelijkheden:

- Een gewone opmerking (GO) voor kleine onregelmatigheden of duidelijk onvrijwillige gebreken
- Een vraag om verbetering (Vv), waarbij de certificeerder duidelijk aangeeft over welke onregelmatigheid het gaat en welke verbetering hij binnen welke termijn verwacht. Indien je binnen de gestelde termijn geen verbetering hebt aangebracht, dan volgt onmiddellijk een verscherpte controle
- Een waarschuwing (W), waarbij wordt aangegeven welke niet-naleving is geconstateerd, welke verbetering er wordt verwacht en binnen welke termijn. Het controleorgaan voert binnen een gepaste termijn een verscherpte controle uit. Als er geen of geen toereikende corrigerende verbeteractie is geïmplementeerd, volgt een zwaardere sanctie
- Een verscherpte controle (VC) volgt automatisch na een waarschuwing. Voor een verscherpte controle moet je bijkomende controlekosten betalen
- Declassering perceel (DP): het declasseren van een bepaald perceel. Het betrokken perceel start een nieuwe omschakelingsperiode

- Declassering lot (DL): het declasseren of niet certificeren van een bepaald deel van de productie. Elke verwijzing naar de biologische productiemethode moet van de desbetreffende producten verwijderd worden
- **Declassering dier (DD): de producten, afkomstig van het dier, mogen niet met verwijzing naar de biologische productiemethode verhandeld worden. Het dier in kwestie start een nieuwe omschakelingsperiode**
- Schorsing product (SP): verbod om gedurende een bepaalde periode het product als bio op de markt te brengen, het niet certificeren van het product in kwestie
- Schorsing bedrijf (SB): verbod dat opgelegd is aan de exploitant voor een vastgelegde duur om bepaalde soorten producten onder verwijzing naar de biologische productiemethode op de markt te brengen, of niet-certificering van het product in kwestie. De exploitant neemt zo snel mogelijk corrigerende maatregelen om de vastgestelde niet-nalevingen op te lossen en voorzorgsmaatregelen om niet-naleving in de toekomst te voorkomen. Uiterlijk op het einde van de schorsing moeten de vastgestelde niet-nalevingen opgelost zijn. Het controleorgaan voert uiterlijk tegen het einde van die termijn een verscherpte controle. Als er geen of geen toereikende corrigerende verbeteractie is geïmplementeerd, wordt de schorsing verlengd
- Verlenging omschakeling (VO): heropstarten of verlengen van de omschakelingsperiode.

Per type inbreuk liggen de sancties wettelijk vast, maar in bepaalde gevallen kan de certificeerder daar wel van afwijken. Sancties vanaf waarschuwing en hoger, kunnen gepaard gaan met een bijkomende bestuurlijke sanctie (soort boete) door de overheid.

11.8 - Maatregelen bij vermoedelijke inbreuken en onregelmatigheden

Soms kan je een vermoeden hebben dat de voorschriften niet volledig zijn nageleefd, bijvoorbeeld wanneer er gesproeid is op een naburig veld en je vermoedt dat er drift is opgetreden. In dat geval moet je er alles aan doen om die producten af te zonderen en mag je ze niet met een verwijzing naar bio op de markt brengen.

Je waarschuwt in dat geval ook je controleorgaan. Die zal verbieden dat het product als bioproduct op de markt wordt gebracht voordat alle twijfel over de vermoedelijke inbreuk is weggenomen.

Je controleorgaan kan ook een vermoeden hebben dat niet alle voorschriften werden nageleefd. Als ze bijvoorbeeld residu's van verboden stoffen aantreffen, dan kan dit wijzen op het gebruik van deze stoffen. Dat wordt dan verder onderzocht zoals beschreven onder punt 7.5.

Tijdens het onderzoek ben je verplicht je volledige medewerking te verlenen.

Het is mogelijk dat de afnemer van je producten zelf ook tests doet. Hij is dit niet wettelijk verplicht, maar doet dit dan op vrijwillige basis. Indien dergelijke tests positief blijken, dan is ook hij verplicht om zijn controleorgaan te verwittigen, die dan een onderzoek zal instellen.

11.9 - Mogelijke impact van bepaalde sancties op subsidies

11.9.1 - Biohectaresteen

Wie een beroep doet op biologische hectaresteen, verbindt zich ertoe om gedurende de looptijd van de verbintenis op de desbetreffende percelen biologisch te telen.

Een declassering of schorsing van je perceel, product of bedrijf kan ertoe leiden dat je geen subsidie ontvangt voor het betreffende jaar en dat je mogelijks zelfs de ontvangen steun van voorafgaande jaren moet terugbetalen.

11.9.2 - Subsidie voor de controlekosten bio

Indien er een schorsing van het bedrijf (SB) wordt uitgesproken, kan je geen subsidie krijgen voor de controlekosten voor dat jaar waarin de sanctie werd opgelegd.

11.10 - Beroepsmogelijkheden ⚠

Je kan binnen de 14 dagen na verzending van de certificatiebeslissing beroep instellen bij het controleorgaan. **Het beroep schorst de beslissing van het controleorgaan om maatregelen op te leggen, behalve als het beroep is ingesteld tegen een van volgende beslissingen:**

- een beslissing tot het verbieden van het in de handel brengen van producten als biologische of omschakelingsproducten en het gebruik ervan in de biologische productie
- een beslissing tot het opleggen van de maatregelen declassering perceel, declassering lot, declassering dier, schorsing product en schorsing bedrijf
- een beslissing tot het intrekken van het certificaat van een groep exploitanten

Nadat het controleorgaan je verweermiddelen heeft onderzocht en je op jouw verzoek mondeling heeft gehoord, beslist het controleorgaan of het de gegeven maatregel intrekt, wijzigt of bevestigt.

Het controleorgaan verzendt zijn beslissing binnen een periode van zeven dagen na de dag waarop het je verweermiddelen heeft ontvangen, of, in voorkomend geval, zeven dagen na de dag waarop het je heeft gehoord.

Daarna kan je – voor sancties vanaf waarschuwing of zwaarder – in beroep gaan bij het Departement Landbouw en Visserij. Dit kan binnen een vervaltermijn van dertig dagen na de dag waarop het controleorgaan die beslissing heeft verzonden.

Het beroep schorst de beslissing van het controleorgaan tot het opleggen van maatregelen, behalve als de beroepen zijn ingesteld tegen een van volgende beslissingen:

- een beslissing tot het opleggen van de maatregelen declassering perceel, declassering lot en declassering dier
- een beslissing tot het opleggen van de maatregelen schorsing product en schorsing bedrijf voor meer dan twee weken
- een beslissing tot het intrekken van het certificaat van een groep exploitanten voor meer dan twee weken

De bevoegde entiteit kan jou en het controleorgaan of elke andere betrokkene oproepen om aanvullende inlichtingen of bewijsmateriaal bij het ingediende beroep te geven.

Je kan ook hier verzoeken om mondeling gehoord te worden door de bevoegde entiteit. Bij verhoor wordt zo snel mogelijk en uiterlijk binnen een periode van zeven dagen na het verhoor, een verslag van het verhoor opgemaakt, dat door alle aanwezige partijen wordt ondertekend.

Na onderzoek van de verweermiddelen en in voorkomend geval na jou of het controleorgaan mondeling te hebben gehoord, beslist de bevoegde entiteit over het beroep. De bevoegde entiteit verzendt haar beslissing binnen zeven dagen na het nemen van de beslissing aan jou en het controleorgaan in kwestie.

Bijlage 1 - Toegelaten meststoffen, bodemverbeteraars en nutriënten

Naam Samengestelde producten of producten die uitsluitend de opgesomde stoffen bevatten	Beschrijving, samenstellingseisen, gebruiksvoorwaarden
Stalmest	Product dat bestaat uit een mengsel van dierlijke mest en plantaardig materiaal (strooisel). Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderij.
Gedroogde stalmest en gedehydrateerde pluimveemest	Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderij.
Gecomposteerde dierlijke mest, met inbegrip van pluimveemest en gecomposteerde stalmest	Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderij.
Vloeibare dierlijke mest	Mag worden gebruikt na gecontroleerde vergisting en/of adequate verdunning. Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderij.
Gecomposteerd of vergist mengsel van huishoudelijk afval	Product op basis van aan de bron gescheiden huishoudelijk afval dat is gecomposteerd of anaeroob is vergist voor de productie van biogas. Alleen huishoudelijk afval van plantaardige en dierlijke oorsprong. Alleen wanneer het is geproduceerd in een door de lidstaat aanvaard gesloten en gecontroleerd verzamelstelsel. Maximumconcentratie in mg/kg droge stof: Cadmium 0,7/koper: 70/nikkel: 25/lood: 45/zink: 200/kwik: 0,4/chroom (totaal): 70/chroom (VI): niet detecteerbaar
Turf	Mag alleen worden gebruikt voor tuinbouw (groenteteelt, sierteelt, boomteelt, boomkwekerij).
Paddenstoelensubstraatafval	Het oorspronkelijke substraat mag alleen producten bevatten die in deze bijlage voorkomen
Wormencompost en substraatmengsel met uitwerpselen van insecten	in overeenstemming met Verordening (EG) nr. 1069/2009 (waar van toepassing)
Guano	
Gecomposteerd of vergist mengsel van plantaardig materiaal	Product op basis van mengsels van plantaardig materiaal dat is gecomposteerd of anaeroob is vergist voor de productie van biogas.
Biogasdigestaat dat dierlijke bijproducten bevat die zijn covergist met materiaal van plantaardige of dierlijke oorsprong als opgenomen in deze bijlage	Dierlijke bijproducten (met inbegrip van bijproducten van wilde dieren) van categorie 3, en de inhoud van het maag-darmkanaal van categorie 2 (categorieën als omschreven in Verordening (EG) nr 1069/2009). Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderij. De procedés moeten in overeenstemming zijn met Verordening (EU) nr. 142/2011. Niet van toepassing op eetbare delen van het gewas.
De onderstaande producten of bijproducten van dierlijke oorsprong: bloedmeel/hoefmeel/hoornmeel/ (ontlijmd) beendermeel/vismeeel/vleesmeel/verenmeel, haarmeeel en chiquetmeel/ wol/ pels/ haren/zuivelproducten/ gehydrolyseerde eiwitten	Voor pels: maximumconcentratie chroom (VI) in mg/kg droge stof: niet detecteerbaar. Voor gehydrolyseerde eiwitten: niet van toepassing op eetbare delen van het gewas.
Producten en bijproducten van plantaardige oorsprong voor bemesting	Bijvoorbeeld: meel van koeken van oliehoudende zaden, cacaodoppen, moutkiemen

Gehydrolyseerde eiwitten van plantaardige oorsprong	
Algen en algenproducten	<p>Uitsluitend verkregen door:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) fysische behandelingen met inbegrip van dehydratatie, bevrozing en vermaling ii) extractie met water of met zure en/of basische waterige oplossingen iii) gisting <p>Alleen afkomstig van de biologische productie of overeenkomstig bijlage II, deel III, punt 2.4, van Verordening (EU) 2018/848 op duurzame wijze verzameld</p>
Zaagsel en houtspaanders	Van hout dat na de kap niet chemisch is behandeld
Gecomposteerde boomschors	Van hout dat na de kap niet chemisch is behandeld
Houtas	Van hout dat na de kap niet chemisch is behandeld
Zacht natuurlijk fosfaat	<p>Door vermaling van zachte natuurfosfaten verkregen product dat als hoofdbestanddelen tricalciumfosfaat en calciumcarbonaat bevat</p> <p>Minimumgehalte aan nutriënten (in massapercenten): 25 % P2O5</p> <p>Fosfor, uitgedrukt als P2O5, oplosbaar in mineraalzuur, waarvan ten minste 55 % van het aangegeven P2O5-gehalte oplosbaar is in 2 % mierenzuur</p> <p>Deeltjesgrootte:</p> <ul style="list-style-type: none"> – een zeef met een maaswijdte van 0,063 mm moet ten minste 90 % massa doorlaten – een zeef met een maaswijdte van 0,125 mm moet ten minste 99 % massa doorlaten <p>Tot 15 juli 2022: cadmiumgehalte ten hoogste 90 mg/kg P2O5; met ingang van 16 juli 2022 zijn de desbetreffende in Verordening (EU) 2019/1009 vastgestelde grenswaarden voor contaminanten van toepassing</p>
Aluminiumcalciumfosfaat	<p>Door thermische ontsluiting en vermaling verkregen amorf product dat als hoofdbestanddelen aluminium- en calciumfosfaten bevat</p> <p>Minimumgehalte aan nutriënten (in massapercenten): 30 % P2O5</p> <p>Fosfor, uitgedrukt als P2O5, oplosbaar in mineraalzuur, waarvan ten minste 75 % van het aangegeven P2O5-gehalte oplosbaar is in alkalisch ammoniumcitraat (Joulie)</p> <p>Deeltjesgrootte:</p> <ul style="list-style-type: none"> – een zeef met een maaswijdte van 0,160 mm moet ten minste 90 % massa doorlaten – een zeef met een maaswijdte van 0,630 mm moet ten minste 98 % massa doorlaten <p>Tot 15 juli 2022: cadmiumgehalte ten hoogste 90 mg/kg P2O5; met ingang van 16 juli 2022 zijn de desbetreffende in Verordening (EU) 2019/1009 vastgestelde grenswaarden voor contaminanten van toepassing</p>

	Mag alleen worden gebruikt op basische gronden (pH > 7,5)
Fosfaatslakken (thomasfosfaat of thomasslakken)	<p>In staalfabrieken door bewerking van fosforhoudend gietijzer verkregen product dat als hoofdbestanddeel calciumsilicofosfaat bevat</p> <p>Minimumgehalte aan nutriënten (in massapercenten): 12 % P₂O₅</p> <p>Fosfor, uitgedrukt als fosforpentoxide, oplosbaar in mineraalzuur, waarvan ten minste 75 % van het aangegeven gehalte oplosbaar is in 2 % citroenzuur</p> <p>of</p> <p>10 % P₂O₅</p> <p>Fosfor, uitgedrukt als fosforpentoxide, oplosbaar in 2 % citroenzuur</p> <p>Deeltjesgrootte: —een zeef met een maaswijdte van 0,160 mm moet ten minste 75 % doorlaten —een zeef met een maaswijdte van 0,630 mm moet ten minste 96 % doorlaten</p> <p>Met ingang van 16 juli 2022 zijn de desbetreffende in Verordening (EU) 2019/1009 vastgestelde grenswaarden voor contaminanten van toepassing</p>
Ruw kalizout	<p>Door vermaling van ruwe kalizouten verkregen product</p> <p>Minimumgehalte aan nutriënten (in massapercenten): 9 % K₂O</p> <p>Kalium uitgedrukt als in water oplosbaar K₂O</p> <p>2 % MgO</p> <p>Magnesium in de vorm van in water oplosbare zouten, uitgedrukt als magnesiumoxide</p> <p>Met ingang van 16 juli 2022 zijn de desbetreffende in Verordening (EU) 2019/1009 vastgestelde grenswaarden voor contaminanten van toepassing</p>
Kaliumsulfaat dat mogelijk magnesiumzout bevat	Door een fysisch extractieproces uit ruw kalizout verkregen product, dat mogelijk ook magnesiumzouten bevat
Vinasse en vinasse-extracten	Met uitsluiting van ammoniakhoudende vinasse
Calciumcarbonaat, bv.: krijt, mergel, gemalen kalksteen, kalkwier (maerl), fosfaathoudend krijt	Uitsluitend van natuurlijke oorsprong
Schelpafval	Uitsluitend van biologische aquacultuur of van duurzame visserij overeenkomstig artikel 2 van Verordening (EU) nr. 1380/2013
Eierschalen	Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderij
Calcium- en magnesiumcarbonaat	Uitsluitend van natuurlijke oorsprong (bijvoorbeeld magnesiumhoudend krijt, gemalen magnesiumhoudende kalksteenrots)
Magnesiumsulfaat (kieseriet)	Uitsluitend van natuurlijke oorsprong
Calciumchloride-oplossing	Uitsluitend voor bladbehandeling bij appelbomen om calciumtekort te voorkomen
Calciumsulfaat (gips)	<p>Natuurlijk product dat in verschillende mate gehydrateerd calciumsulfaat bevat</p> <p>Minimumgehalte aan nutriënten (in massapercenten): 25 % CaO 35 % SO₃</p>

	<p>Calcium en zwavel uitgedrukt als het totaal aan CaO + SO₃</p> <p>Korrelgrootte:</p> <ul style="list-style-type: none"> – een zeef met een maaswijdte van 2 mm moet ten minste 80 % doorlaten – een zeef met een maaswijdte van 10 mm moet ten minste 99 % doorlaten <p>Met ingang van 16 juli 2022 zijn de desbetreffende in Verordening (EU) 2019/1009 vastgestelde grenswaarden voor contaminanten van toepassing</p>
Industriekalk afkomstig van de suikerproductie	Bijproduct van de suikerproductie op basis van suikerbieten en suikerriet
Industriekalk afkomstig van de vacuümproductie van zout	Bijproduct van de vacuümproductie van zout, verkregen uit pekelslag uit de bergen
Elementaire zwavel	Tot en met 15 juli 2022: als vermeld overeenkomstig bijlage I, deel D, van Verordening (EG) nr. 2003/2003; met ingang van 16 juli 2022 zijn de desbetreffende in Verordening (EU) 2019/1009 vastgestelde grenswaarden voor contaminanten van toepassing
Anorganische micronutriëntenmeststof	Tot en met 15 juli 2022: als vermeld overeenkomstig bijlage I, deel E, van Verordening (EG) nr. 2003/2003; met ingang van 16 juli 2022 zijn de desbetreffende in Verordening (EU) 2019/1009 vastgestelde grenswaarden voor contaminanten van toepassing
Natriumchloride	
Steenmeel, klei en kleimineralen	
Leonardiet, ruw organisch sediment dat rijk is aan humuszuren	Alleen indien verkregen als bijproduct van mijnactiviteiten
Humus- en fulvinezuren	Alleen indien verkregen uit anorganische zouten/oplossingen met uitzondering van ammoniumzouten; of verkregen uit drinkwaterzuivering
Xylit	Alleen indien verkregen als bijproduct van mijnactiviteiten (bv. bijproduct van de winning van bruinkool)
Chitine (polysaccharide verkregen uit de schaal van schaaldieren)	Verkregen van biologische aquacultuur of van duurzame visserij overeenkomstig artikel 2 van Verordening (EU) nr. 1380/2013
Uit zoetwaterlichamen afkomstig organisch rijk sediment dat wordt gevormd in een zuurstofvrije omgeving (bv. Sapropelium)	<p>Alleen organische sedimenten die bijproducten van het beheer van zoetwaterlichamen zijn of zijn geëxtraheerd uit voormalige zoetwatergebieden</p> <p>Het aquatische systeem dient zo weinig mogelijk gevolgen van de extractie te ondervinden</p> <p>Alleen sedimenten afkomstig van bronnen die vrij zijn van verontreiniging door pesticiden, persistente organische verontreinigende stoffen en op petroleum lijkende stoffen</p> <p>Tot en met 15 juli 2022: maximumconcentratie in mg/kg droge stof: cadmium: 0,7; koper: 70; nikkel: 25; lood: 45; zink: 200; kwik: 0,4; chroom (totaal): 70; chroom (VI): niet detecteerbaar</p> <p>Met ingang van 16 juli 2022 zijn de desbetreffende in Verordening (EU) 2019/1009 vastgestelde grenswaarden voor contaminanten van toepassing</p>
Biochar - pyrolyseproduct gemaakt van allerlei organische materialen van	<p>Alleen van plantaardige materialen; behandeling na de oogst uitsluitend toegestaan met in bijlage I vermelde producten</p> <p>Tot en met 15 juli 2022: maximumwaarde van 4 mg</p>

plantaardige oorsprong en toegepast als bodemverbeteringsmiddel	polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) per kg droge stof (DS) Met ingang van 16 juli 2022 zijn de desbetreffende in Verordening (EU) 2019/1009 vastgestelde grenswaarden voor contaminanten van toepassing
---	---

Tabel 4: Toegelaten meststoffen, bodemverbeteraars en nutriënten als bedoeld in artikel 24, lid 1, punt b), van Verordening (EU) 2018/848

Bijlage 2 - Toegelaten gewasbeschermingsmiddelen

De in deze bijlage vermelde werkzame stoffen mogen aanwezig zijn in gewasbeschermingsmiddelen die worden gebruikt in de biologische productie mits deze gewasbeschermingsmiddelen ook in België zijn toegelaten. Consulteer daarom vooraf de toelating en de eventuele voorwaarden op www.fytoweb.be (voor meer uitleg, zie paragraaf 7.2). Als voor de biologische productie restrictievere voorwaarden gelden, zijn deze in de laatste kolom van elke tabel vermeld.

Beschermstoffen, synergisten en formuleringshulpstoffen mogen als bestanddeel van gewasbeschermingsmiddelen in de biologische productie worden gebruikt, mits zij zijn toegelaten volgens de algemene Europese Verordening voor gewasbeschermingsmiddelen (EG 1107/2009).

Naast de werkzame stoffen die opgenomen zijn in de Europese biowetgeving en die je in de tabellen hieronder terugvindt, heeft de Vlaamse overheid beslist dat ook bijenwas is toegelaten in de biologische landbouw voor wondheling en bescherming van wonden bij planten.

De stoffen in deze bijlage mogen alleen worden gebruikt voor de bestrijding van plaagorganismen wanneer planten niet adequaat kunnen worden beschermd met de onder punt 7.1 opgesomde maatregelen.

De werkzame stoffen worden onderverdeeld in de volgende subcategorieën:

1. Basisstoffen¹

Basisstoffen mogen niet als herbicide worden gebruikt.

Nummer en deel van de bijlage **	CAS-nr.	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
1C		<i>Equisetum arvense</i> L.*	
2C	9012-76-4	Chitosanhydrochloride*	verkregen uit <i>Aspergillus</i> of uit biologische aquacultuur of uit duurzame visserij, als omschreven in artikel 2 van Verordening (EU) nr. 1380/2013
3C	57-50-1	Sacharose*	
4C	1305-62-0	Calciumhydroxide	
5C	90132-02-8	Azijn*	
6C	8002-43-5	Lecithinen*	
7C	–	<i>Salix</i> spp. Cortex*	
8C	57-48-7	Fructose*	
9C	144-55-8	Natriumwaterstofcarbonaat	
10C	92129-90-3	Wei*	

¹ De in deel C van de bijlage bij Uitvoeringsverordening (EU) nr. 540/2011 opgenomen basisstoffen van plantaardige of dierlijke oorsprong die op levensmiddelen zijn gebaseerd, mogen worden gebruikt voor gewasbescherming in de biologische productie. Die basisstoffen zijn in tabel 5 gemarkeerd met een asterisk. Andere basisstoffen mogen alleen worden gebruikt als zij in deze tabel zijn opgenomen. Basisstoffen worden gebruikt volgens de officiële gebruiksvoorwaarden (deze zijn vermeld in de desbetreffende evaluatieverslagen) en rekening houdend met eventuele beperkingen die zijn opgenomen in de laatste kolom van de tabel.

11C	7783-28-0	Diammoniumfosfaat	alleen in vallen
12C	8001-21-6	Zonnebloemolie*	
14C	84012-40-8 90131-83-2	<i>Urtica</i> spp. (<i>Urtica dioica</i> -extract) (<i>Urtica urens</i> -extract)*	
15C	7722-84-1	Waterstofperoxide	
16C	7647-14-5	Natriumchloride	
17C	8029-31-0	Bier*	
18C	–	Mosterdzaadpoeder*	
20C	8002-72-0	Uienolie*	
21C	52-89-1	L-cysteïne (E 920)	
22C	8049-98-7	Koemelk*	
23C	–	Extract van uienbollen (<i>Allium cepa</i> L.)	
		Andere basisstoffen van plantaardige of dierlijke oorsprong en op basis van levensmiddelen*	

Tabel 5: Toegelaten basisstoffen

**Lijst overeenkomstig Uitvoeringsverordening (EU) nr. 540/2011, waarbij deel A verwijst naar werkzame stoffen die geacht worden te zijn goedgekeurd uit hoofde van Verordening (EG) nr. 1107/2009, deel B naar uit hoofde van Verordening (EG) nr. 1107/2009 goedgekeurde werkzame stoffen, deel C naar basisstoffen, deel D naar werkzame stoffen met een laag risico en deel E naar werkzame stoffen die in aanmerking komen om te worden vervangen.

2. Werkzame stoffen met een laag risico²

Nummer en deel van de bijlage	CAS-nr.	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
2D		COS-OGA	
3D		Cerevisaan en andere producten op basis van fragmenten van cellen van micro-organismen	Niet afkomstig van ggo's
5D	10045-86-6	IJzerfosfaat (ijzer-III-orthofosfaat)	
12D	9008-22-4	Laminarine	Kelp moet afkomstig zijn van de biologische aquacultuur of overeenkomstig bijlage II, deel III, punt 2.4, van Verordening (EU) 2018/848 op duurzame wijze zijn verzameld

² Werkzame stoffen met een laag risico die geen micro-organismen zijn en die zijn opgenomen in deel D van de bijlage bij Uitvoeringsverordening (EU) nr. 540/2011, mogen worden gebruikt voor gewasbescherming in de biologische productie als zij in tabel 6 of elders in deze bijlage zijn opgenomen. Werkzame stoffen met een laag risico worden gebruikt volgens de officiële gebruiksvoorwaarden en rekening houdend met eventuele beperkingen die zijn opgenomen in de laatste kolom van de onderstaande tabel.

Tabel 6: Toegelaten werkzame stoffen met een laag risico

3. Micro-organismen

Alle in de delen A, B en D van de bijlage bij Uitvoeringsverordening (EU) nr. 540/2011 opgenomen micro-organismen mogen in de biologische productie worden gebruikt mits zij niet afkomstig zijn van ggo's en worden gebruikt volgens de officiële gebruiksvoorwaarden (deze zijn vermeld in de desbetreffende evaluatieverslagen). Micro-organismen, met inbegrip van virussen, zijn biologische bestrijdingsmiddelen die op grond van Verordening (EG) nr. 1107/2009 als werkzame stoffen worden beschouwd.

4. Werkzame stoffen die niet onder een van de bovenstaande categorieën vallen

Nummer en deel van de bijlage	CAS-nr.	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
139A	131929-60-7 131929-63-0	Spinosad	
227A	74-85-1	Ethyleen	enkel bij bananen en aardappelen; mag echter ook bij citrusvruchten worden gebruikt als onderdeel van een strategie ter voorkoming van schade door fruitvliegen
230A	o.a. 67701-09-1	Vetzuren	alle toepassingen zijn toegestaan, behalve gebruik als herbicide
231A	8008-99-9	Knoflookextract (<i>Allium sativum</i>)	
234A	CAS-nr. niet toegewezen CIPAC-nr. 901	Gehydrolyseerde eiwitten, met uitzondering van gelatine	
244A	298-14-6	Kaliumwaterstofcarbonaat	
249A	98999-15-6	Op geur gebaseerde afweermiddelen van dierlijke of van plantaardige oorsprong/ schapenvet	
255A e.a.		Feromonen en andere signaalstoffen	Alleen in vallen en verstuivers
220A	1332-58-7	Aluminiumsilicaat (kaolien)	
236A	61790-53-2	Kieselgoer (diatomeeënaarde)	
247A	14808-60-7 7637-86-9	Kwartzand	
343A	11141-17-6 84696-25-3	Azadirachtin (margosa-extract)	geëxtraheerd uit zaden van de neemboom (<i>Azadirachta indica</i>)
240A	8000-29-1	Citronellaolie	alle toepassingen zijn toegestaan, behalve gebruik als herbicide
241A	84961-50-2	Kruidnagelolie	alle toepassingen zijn toegestaan, behalve gebruik als herbicide
242A	8002-13-9	Raapzaadolie	alle toepassingen zijn toegestaan, behalve gebruik als herbicide
243A	8008-79-5	Groenemuntolie	alle toepassingen zijn toegestaan, behalve gebruik als herbicide
56A	8028-48-6 5989-27-5	Sinaasappelolie	alle toepassingen zijn toegestaan, behalve gebruik als herbicide

228A	68647-73-4	Theeboomolie	alle toepassingen zijn toegestaan, behalve gebruik als herbicide
246A	8003-34-7	Uit planten geëxtraheerde pyrethrinen	
292A	7704-34-9	Zwavel	
294A 295A	64742-46-7 72623-86-0 97862-82-3 8042-47-5	Paraffineoliën	
345A	1344-81-6	Californische pap (calciumpolysulfide)	
44B	9050-36-6	Maltodextrine	
45B	97-53-0	Eugenol	
46B	106-24-1	Geraniol	
47B	89-83-8	Thymol	
10E	20427-59-2	Koperhydroxide	overeenkomstig Uitvoeringsverordening (EU) nr. 540/2011 wordt enkel gebruik dat aanleiding geeft tot een totale toepassing over een periode van 7 jaar van maximum 28 kg koper per hectare toegelaten
10E	1332-65-6 1332-40-7	Koperoxychloride	
10E	1317-39-1	Koperoxide	
10E	8011-63-0	Bordeauxse pap	
10E	12527-76-3	Tribasisch kopersulfaat	
40A	52918-63-5	Deltamethrin	alleen in vallen met specifieke lokstoffen ter bestrijding van <i>Bactrocera oleae</i> en <i>Ceratitis capitata</i>
5E	91465-08-6	Lambda-cyhalothrin	alleen in vallen met specifieke lokstoffen ter bestrijding van <i>Bactrocera oleae</i> en <i>Ceratitis capitata</i>

Tabel 7: Andere toegelaten werkzame stoffen